

W stronę potwierdzonego empirycznie modelu użycia autoironii w dialogu

Ironia ma swe źródło w sprzeczności pomiędzy dosłownym a niedosłownym znaczeniem komunikatu. Jest ona stosowana tak często, że niekiedy zupełnie jej nie zauważamy. Ileż to razy uczeń wykrzyknął w szkole: „Świetnie!”, gdy dostał ocenę niedostateczną, mimo że to nie świetność owej noty chciał wyrazić. Podobnie rzecz ma się w nauce. Na przestrzeni lat ironia stała się zagadnieniem skwapliwie eksplorowanym przez badaczy, a tym samym – powszednim. Powszednim na tyle, że nieomal w zupełności zapomniano o zjawisku jej bliskim – autoironii – powstającym jednak w całkowicie odmiennym kontekście. Autoironia bowiem czyni z nadawcy komunikatu obiekt ironizowania. Potocznie wtenczas autoironista jawi się jako człowiek o większym poczuciu humoru i mający do siebie dystans. Używanie autoironii wiąże się z obraną strategią autoprezentacji, gdyż to właśnie od sposób używania języka wpływa na to, jak jesteśmy postrzegani przez innych. Nie wiadomo jednak, czemu właściwie jedni ludzie chętniej niż inni czynią z siebie obiekt humoru. Niniejsze badania próbują odpowiedzieć na to pytanie poprzez określenie zmiennych wpływających na użycie autoironii.

Ażeby uchwycić spontaniczny charakter powstawania autoironii, zjawisko to będzie badane eksperymentalnie podczas rozwiązywania przez osoby badane zadania wymagającego kooperacji. Wskutek tego otrzymana zostanie próbka mowy naturalnej, z której przy pomocy paralingwistycznych wskazówek – jak choćby mimika – zostaną wyabstrahowane wypowiedzi o charakterze ironicznym. Będą one następnie analizowane statystycznie wraz z zmiennymi indywidualnymi zmierzonymi uprzednio przy użyciu kwestionariuszy, m. in. z poczuciem własnej wartości, postrzeganym wsparciem czy dominującym stylem humoru.

Uzyskany w ten sposób model użycia autoironii w mowie spontanicznej wyjaśni dlaczego niektórzy ludzie nie obawiają się bycia obiektem ironii. Wyniki projektu zostaną udostępnione szerszemu gronu odbiorców, przyczyniając się tym samym do zrozumienia mechanizmów stojących za różnymi sposobami autoprezentacji. Ponadto, będą one stanowić podstawę do podjęcia dalszych badań w dziedzinach takich jak językoznawstwo stosowane, psycholingwistyka, psychologia czy też zarządzanie. Wnioski z nich płynące będą mogły mieć praktyczne zastosowanie w psychoterapii, mediacjach oraz negocjacjach.